

Armoede en gezondheid van kinderen

Wat is de rol van de Jeugdgezondheidszorg?

Carin Rots,
PAOG 24 november 2015

Wat is armoede?

Wat is armoede?

‘een situatie waarin men onvoldoende dekking heeft om de voor zijn of haar relevante omgeving gebruikelijke (minimale) levensstandaard te handhaven en waarin de dreiging groter wordt om in een negatieve financiële en sociale spiraal te geraken’
(Oude Engberink en Post, 1994)

Armoede is ... :

- **geldgebrek**
- **sociale uitsluiting**
- **gebrek aan toekomstperspectief**
- **gerelateerd aan sociale context**

Trendpercentage arme eenoudergezinnen

CBS/SCP. Armoedesignalement 2013

Kinderen in arme gezinnen

- hebben vaker gedragsproblemen
- vinden hun gezondheid minder goed
- vaker onveilige hechting
- ervaren spanningen in het gezin door geldgebrek

(Dekovic, Snel et al. 1997, Geenen 2007 Bucx 2011 Steketee et. al 2013)

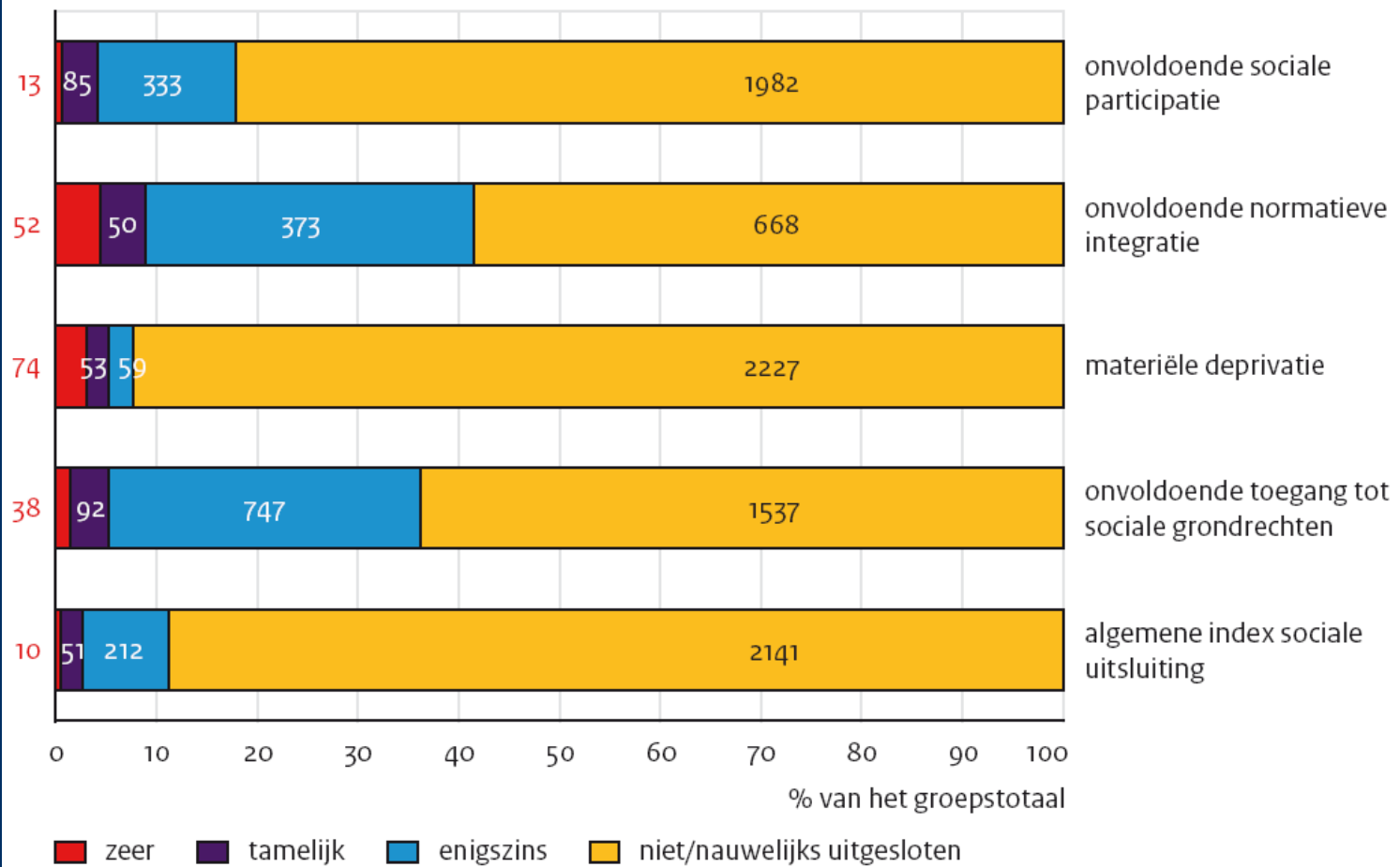
Enkele resultaten ABCD-studie / GenerationR

- Kinderen van ouders met een laag opleidingsniveau hebben een verhoogd risico op symptomen van astma
- Kinderen die in hun eerste levensmaanden geen speelgoed hebben dat bij hun leeftijd past, hebben als peuter meer kans op emotionele problemen
- Baby's uit gezinnen met een laag inkomen en een lage opleiding hebben een moeilijker temperament dan baby's van hoogopgeleide ouders

www.abcd-studie.nl

www.generationr.nl

Percentages sociaal uitgesloten kinderen^a in Nederland, per dimensie en volgens de algemene index

a. cijfers in de figuur: absolute aantallen x1000

Voorbeelden van deprivaties

Door geldgebrek kan mijn kind ...

- ... geen lid zijn van een (sport)club 15%
- ... niet op vakantie/dagjes uit 13%
- ... niet op zwemles 11%
- ... onvoldoende kleding 9%
- ... spanningen 5%

inschatting jeugdgezondheidszorg: 19% risicovol

risicogroepen: eenoudergezinnen, allochtone gezinnen,
grote gezinnen

(cijfers Bergen op Zoom 2005)

Rol van de JGZ bij armoedebestrijding

- preventie en toeleiding naar voorzieningen
- monitoring en evaluatie
- beleidsbeïnvloeding

(Cohen and Reuter, 2007

The role of public health nurses in adressing child and family poverty)

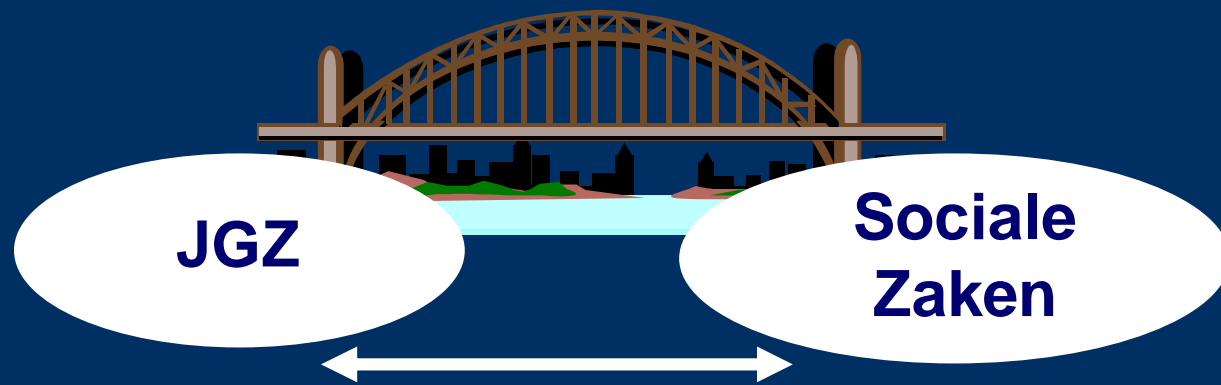
Interventie 'Armoede en gezondheid van kinderen'

Armoede en gezondheid van kinderen

Praktische handleiding voor interventie

Carin Rots-de Vries
Ike Kroesbergen
Ien van de Goor

Interventiestappen

1. Signaleren

JGZ

2. Adviseren

JGZ

3. Verstrekken

Sociale Zaken

4. Nazorg

JGZ of Sociale Zaken

Doel: deprivaties die samenhangen met gezonde ontwikkeling van het kind terugdringen

Plaats binnen de JGZ

1. reguliere contactmomenten
2. gezondheidsbedreiging?
3. oorzaak?
4. speelt geldgebrek een rol?
5. financiële oplossing mogelijk?
6. motivatie ouders?

1. Signaleren

Vragenlijst met deprivaties bij uitnodiging

Ingevulde vragenlijst wordt met de ouder
doorgenomen

2. Adviseren

Indien interventie haalbaar en wenselijk is, volgt een vervolgspraak

Doel: toetsen wat de relatie is tussen armoede en de bedreiging van de gezondheid, samen met ouders vaststellen welke voorziening de ontwikkeling van het kind kan bevorderen

Resultaat: adviesbrief

3. Verstrekken

Doelen interventie Sociale Zaken:

- **wegnemen van risicofactoren die de ontwikkeling en opvoeding van kinderen bedreigen**
- **verstrekking Bijzondere Bijstand**
- **niet-gebruik van regelingen voor minima terugdringen.**

4. Nazorg

Houdt het vuurtje warm!

Zorg dat je investering effect heeft!

Wat zijn de resultaten?

Oosterhout

Bereik

85 kinderen

Naar sociale dienst

91%

Toekenning

85%

Besteding aan beoogde doel

93%

Resultaten op beleidsniveau

- inzicht in aard en omvang van de problematiek
- maatschappelijk en politiek draagvlak
- jeugd aparte doelgroep in minimabeleid
- samenwerking JGZ en Sociale Zaken
  - opsporen 'stille' armoede
  - wegwijzerfunctie JGZ naar bestaande voorzieningen
  - elkaar versterken, bijvoorbeeld motiveren cliënten
- concrete verstrekkingen ten gunste van gezondheid van het kind
- verstrekkingen gebruiken als opstap naar ...

Tips

- **Netwerkontwikkeling op beleids- en praktijkniveau**
- **Inspiratie: rapport Kinderombudsman!**
www.dekinderombudsman.nl/84/dossiers/armoede
- **Nodig sociale dienst(en) uit op teamoverleg (jaarlijks)**
- **Aandacht voor borging en implementatie!**

Implementatie

- partners bij elkaar brengen
- JGZ: schroom overwinnen
- Sociale Zaken: flexibeler opvatting bijzondere bijstand
- JGZ Sociale Zaken
- van incidenteel naar structureel

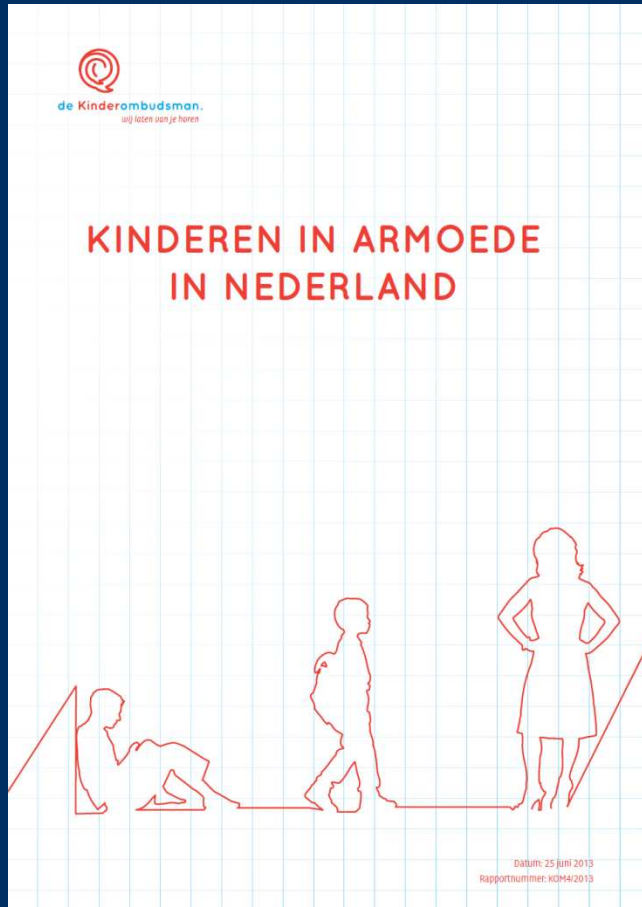
Armoede en gezondheid van kinderen

Praktische handleiding voor interventie

Inhoud:

- achtergrondinfo problematiek
- de werkwijzen stap voor stap, veel praktische tools
- lokaal maatwerk
- stappenplan implementatie

Aanbevolen literatuur en websites

<http://www.nji.nl/Armoede-in-gezinnen>

<http://www.nji.nl/nl/Databanken/Erkende-interventies-Armoede-en-gezondheid-van-kinderen>

